

Хоменко Віталій Віталійович

аспірант кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0009-0000-4423-2864

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ І РЕКОНФІГУРАЦІЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЗАСАД УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ

Актуальність дослідження зумовлена глибокими трансформаціями українського суспільства під впливом цифровізації, що супроводжуються ризиками втрати людиноцентричних орієнтирів та редукації гуманістичних цінностей до інструментальних параметрів ефективності. В умовах зростання алгоритмічного управління та платформної влади особливої ваги набуває проблема збереження людської гідності, критичного мислення та етичної автономії особистості в цифровому середовищі.

Метою статті є філософське осмислення процесів інтеграції гуманістичних цінностей в українське суспільство в умовах цифрової трансформації та обґрунтування концепції «цифрового гуманізму» як нової аксіологічної парадигми.

Методологічну основу дослідження становлять соціально-філософський, аксіологічний, феноменологічний та критичний підходи, що дозволяють розкрити взаємозв'язок між технологічними змінами та трансформацією ціннісних структур. Застосовано також елементи герменевтичного аналізу для інтерпретації сучасних освітніх і соціальних практик.

У результаті дослідження встановлено, що цифрова трансформація не є нейтральним процесом, а виступає чинником глибокої реконфігурації соціальної реальності, що впливає на структуру знання, форми комунікації та механізми соціалізації. Доведено, що домінування технократичної логіки призводить до загрози алгоритмічної редукації людської суб'єктності, посилення соціальної нерівності та формування нових форм контролю. Обґрунтовано необхідність впровадження концепції цифрового гуманізму, яка передбачає підпорядкування технологій цілям розвитку особистості, збереження культурної ідентичності та утвердження етичної відповідальності.

Визначено, що ключову роль у цьому процесі відіграє система освіти, яка має трансформуватися у простір формування критичної цифрової свідомості, здатної до рефлексії, етичного вибору та протидії алгоритмічним маніпуляціям. Запропоновано розглядати університет як інституцію захисту гуманістичних цінностей у цифрову епоху та осередок формування відповідального цифрового громадянина.

Ключові слова: цифрова трансформація, гуманізм, цифровий гуманізм, людиноцентризм, алгоритмічне управління, освіта, суб'єктність, критичне мислення, цифрове суспільство.

Вступ. Головним і найбільш небезпечним викликом нашої складної епохи виступає зовсім не сама по собі форсована технологізація суспільного розвитку, а фундаментальна проблема збереження справжнього людського виміру під нищівним тиском машинної логіки. Офіційні державні стратегії, зокрема ті амбітні програми, що регулярно оприлюднюються Міністерством цифрової трансформації України, часто і цілком виправдано фокусуються на інфраструктурному забезпеченні та розвитку суто технічних навичок населення, проте такий інструментальний підхід має суттєві обмеження, оскільки він залишає поза увагою екзистенційні наслідки переходу до цифрового буття [7]. Інституційна інерція управлінського апарату схильна примітивно вимірювати успіх будь-яких освітніх реформ кількістю закупленого комп'ютерного обладнання чи підключених до швидкісного інтернету університетських ауди-

торій, свідомо ігноруючи той тривожний факт, що фізична наявність гаджета жодним чином не гарантує автоматичного духовного чи інтелектуального зростання здобувача вищої освіти.

В. Андрущенко, здійснюючи свій масштабний соціально-філософський аналіз повоєнної системи освіти, абсолютно справедливо наголошує на тому, що без міцного ціннісного стрижня та національного виховання будь-яка комп'ютеризація неминуче перетворюється на руйнівну силу, яка стрімко атомізує суспільство і позбавляє людину її природної здатності до емпатії та соціальної солідарності [1, с. 7].

Метою статті є філософське осмислення процесів інтеграції гуманістичних цінностей в українське суспільство в умовах цифрової трансформації та обґрунтування концепції «цифрового гуманізму» як нової аксіологічної парадигми.

Методологічну основу дослідження становлять соціально-філософський, аксіологічний, феноменологічний та критичний підходи, що дозволяють розкрити взаємозв'язок між технологічними змінами та трансформацією ціннісних структур. Застосовано також елементи герменевтичного аналізу для інтерпретації сучасних освітніх і соціальних практик.

Результати. Ми маємо об'єктивно визнати, що соціальні автоматизми сучасного глобального ринку неблаганно підштовхують заклади освіти до перетворення на звичайні центри з надання послуг цифрової сертифікації, де живе, пульсуюче тіло педагогічної взаємодії безжально розчиняється в холодних, розрахованих масивах великих даних та стандартизованих тестових метриках. Репресивна школа новітнього технологічного детермінізму намагається переконати нас у фатальній невідворотності процесу повної заміни живого викладача на досконалу систему штучного інтелекту, що є прямим посяганням на саму антропологічну сутність процесу передачі унікального культурного досвіду між різними поколіннями громадян. Відповідно, наше першочергове стратегічне завдання полягає у вибудові такої міцної архітекτονіки освітнього простору, де інноваційні цифрові інструменти будуть суворо підпорядковані високим завданням духовного виробництва, а не виступатимуть як самодостатні ідоли, яким суспільство приносить у жертву когнітивну свободу своїх дітей. Український цивілізаційний вибір категорично вимагає збереження цього сакрального людиноцентричного виміру, оскільки лише нація, здатна захистити свій суверенний розум від повного алгоритмічного поневолення, має історичні шанси на виживання та процвітання в жорстких умовах мінливого глобалізованого світу.

Поглиблюючи аналіз цієї проблеми, ми мусимо констатувати, що нестримна алгоритмізація освітнього ландшафту створює ілюзію повної керованості та прозорості навчального процесу, хоча насправді вона формує непроникну інфраструктурну владу платформ, яка диктує свої невидимі закони всім учасникам академічної взаємодії. Згідно з ґрунтовними висновками, поданими в Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні, некритичне захоплення іноземними освітніми технологіями без їхньої глибокої філософської та педагогічної експертизи створює реальні загрози для національної безпеки та збереження культурної ідентичності молодій державі [8, с. 112]. Ми маємо справу з надзвичайно небезпечною епістемологічною підміною, коли складний, багатовимірний процес формування цілісної особистості цинічно редукується до набору вимірюваних компетенцій, які легко зчитуються алгоритмами для подальшого формування рейтингів успішності та визначення ринкової вартості майбутнього працівника. В. Биков, детально розглядаючи моделі організаційних систем відкритої освіти, дуже влучно зауважує, що справжня відкритість полягає не лише в технологічному доступі до баз даних, а передусім у готовності системи підтримувати вільний, нешаблонний творчий пошук, який часто не вписується в жорсткі параметри машинної оптимізації [2, с. 84].

Відтак, головний виклик нашої епохи полягає у здатності академічної спільноти провести чітку демаркаційну лінію між тими рутинними операціями, які можуть і повинні бути автоматизовані для полегшення праці, і тими екзистенційними актами пізнання, які принципово не підлягають оцифруванню без втрати свого первинного сенсу. Просторовий вимір нашого мислення катастрофічно звужується під тиском цієї процесуальної текучості, оскільки здобу-

вач освіти дедалі рідше отримує можливість залишитися наодинці зі складним філософським текстом, будучи постійно підключеним до мережових стимулів, які вимагають його миттєвої і часто поверхневої реакції на зовнішні подразники. Наш стратегічний ресурс міцно криється у збереженні тих класичних академічних традицій, які плекають здатність до тривалого інтелектуального зусилля, що є єдиною надійною протиотрутою проти масового поширення кліпового мислення та формування слухняного, легко керованого натовпу цифрових споживачів. Формується нагальна потреба у створенні єдиного простору усвідомленого спротиву цій дегуманізуючій оптимізації, де кожен університет має стати непохитною фортецею захисту людської гідності перед обличчям бездушних, хоча й надзвичайно ефективних комп'ютерних систем оцінювання та контролю.

У контексті зазначених викликів класичний європейський гуманізм мусить бути не просто збережений як музейний експонат, а глибоко і системно переосмислений як дієвий «цифровий гуманізм», здатний запропонувати адекватні світоглядні відповіді на екзистенційні загрози нової технологічної епохи. Цей оновлений концепт радикально відрізняється від наївного луддизму, оскільки він абсолютно не протиставляє живу людину сучасній машині у форматі непримиренної боротьби на знищення, а натомість шукає оптимальні, етично вивірені шляхи для їхнього гармонійного та взаємовигідного співіснування в рамках єдиного соціотехнічного асамбляжу.

В. Кремень у своїй фундаментальній праці з філософії людиноцентризму аргументовано доводить, що справжній прогрес можливий лише тоді, коли всі без винятку наукові відкриття та технічні інновації жорстко підпорядковуються вищій меті всебічного розгортання творчого потенціалу особистості, а не стають самоціллю [5, с. 150–152]. Цифровий гуманізм категорично відкидає популярну серед технократів ідею про те, що людина є лише недосконалим біологічним алгоритмом, який потребує негайного вдосконалення або повної заміни штучним інтелектом заради досягнення абстрактної універсальної ефективності та безпомилковості в управлінні світом. Ми наполягаємо на тому, що саме ті унікальні властивості, які алгоритми класифікують як системні недоліки або когнітивні похибки – наша здатність до непередбачуваності, ірраціонального милосердя, сумніву та емоційної вразливості – і становлять справжню, невідчужувану сутність нашого виду, яка підлягає безумовному захисту.

В. Воронкова та В. Нікітенко, ретельно аналізуючи філософію цифрової людини і цифрового суспільства, слушно застерігають, що без цього гуманістичного запобіжника людство ризикує дуже швидко скотитися в прірву нової цифрової диктатури, де права особистості будуть нівельовані заради безперервної роботи державних баз даних [3, с. 315]. Ландшафт нашої освітньої системи має бути негайно перепланований таким чином, щоб кожна навчальна дисципліна, від програмування до літературознавства, викладалася крізь призму цього оновленого ціннісного підходу, формуючи в молоді розуміння того, що технологія завжди є лише інструментом у руках вільного суб'єкта. Відбувається складний життєвий цикл морального відродження нації, де утвердження ідей цифрового гуманізму стає ключовим фактором забезпечення нашого духовного суверенітету та здатності самостійно визначати траєкторію свого майбутнього цивілізаційного розвитку в мінливому середовищі.

Розгортаючи аргументацію на користь цієї нової філософської парадигми, маємо чітко усвідомити, що цифровий гуманізм вимагає від нас формування абсолютно нового типу відповідальності, яка виходить далеко за межі традиційної етики міжособистісних відносин індустріального суспільства. Коли сучасний індивід вступає у взаємодію зі складними нейромережами та предиктивними алгоритмами, він стає співтворцем тієї гібридної реальності, яка згодом матиме безпосередній вплив на долі мільйонів інших людей, що вимагає від нього надзвичайної когнітивної пильності та моральної зрілості.

Ми стикаємося з необхідністю подолання тієї небезпечної інституційної інерції, яка дозволяє транснаціональним технологічним гігантам знімати з себе будь-яку юридичну та моральну відповідальність за деструктивні соціальні наслідки роботи їхніх платформ, перекладаючи весь тягар провини на плечі невидимого і безликого алгоритму. Репресивна школа новітнього датаїзму цілеспрямовано намагається нав'язати нам думку про те, що алгоритмічні рі-

шення є апріорі об'єктивними і політично нейтральними, хоча насправді кожен рядок коду завжди містить у собі приховані ідеологічні упередження та комерційні інтереси своїх конкретних земних розробників. Саме тому духовне виробництво у вітчизняних університетах мусить бути спрямоване на демістифікацію штучного інтелекту, озброюючи майбутніх фахівців концептуальним апаратом для розпізнавання та жорсткої критики тих алгоритмічних упереджень, які здатні поглиблювати соціальну нерівність чи дискримінувати громадян. Український цивілізаційний вибір безапеляційно стверджує, що жодна машинна ефективність не може виправдати порушення базових прав людини, а відтак, будь-яка цифрова система має підлягати суворому етичному аудиту з боку незалежного громадянського суспільства та академічної спільноти. Системний ефект такого відповідального підходу полягає у створенні надійних передумов для побудови справді демократичного цифрового простору, де інфраструктурна влада платформ буде поставлена під жорсткий суспільний контроль задля забезпечення спільного блага та сталого розвитку нації.

Цей необхідний синтез людського і технологічного неможливий без глибокого переосмислення просторових характеристик освітнього середовища, яке має еволюціонувати від закритої інституційної структури до відкритої, динамічної екосистеми, здатної асимілювати інновації без втрати власної культурної ідентичності. Спроба концептуалізувати цей захист суб'єктності вимагає від нас свідомої відмови від розуміння освітнього середовища як жорстко детермінованої, закритої системи, актуалізуючи натомість новаторську ідею незамкненого освітнього ландшафту, де завжди залишається вільний простір для непередбачуваного творчого акту.

Таке масштабне переосмислення освітнього ландшафту, про яке дуже докладно пише С. Терепищій у своїх наукових працях, дозволяє розглядати процес пізнання не як механічний рух задалегідь заданим алгоритмічним коридором, а як вільне, самостійне розгортання людського потенціалу в безмежному просторі національної та світової культури [9, с. 215]. У цьому незамкненому ландшафті цифрові технології виконують роль потужних навігаційних інструментів, які допомагають здобувачу орієнтуватися в океані інформації, але ніколи не підміняють собою його власної здатності до цілепокладання, сумніву та етичного вибору, що формують ядро особистості. Соціальні автоматизми часто підштовхують освітній менеджмент до уніфікації всіх навчальних траєкторій заради спрощення процедур контролю та звітності, проте живе тіло освіти чинить природний опір цій бюрократичній редукції, вимагаючи індивідуального підходу до кожної людської долі, яка не вписується в прокрустове ложе стандартів. Ми маємо рішуче стати на захист цієї педагогічної свободи, розуміючи, що духовне виробництво ніколи не було і не може бути конвеєрним процесом, оскільки воно завжди спирається на унікальний, неповторний екзистенційний діалог між Вчителем і Учнем, який відбувається тут і зараз у реальному часі.

«Географія» нашої академічної взаємодії мусить стати простором довіри та взаємоповаги, де помилка студента розглядається не як системний збій, що підлягає негайному алгоритмічному виправленню, а як необхідний, природний етап на важкому шляху до здобуття справжньої життєвої мудрості та професійної зрілості. Відбувається безперервний процес плекання вільного духу, завдяки якому українська нація зберігає свій потужний стратегічний ресурс, здатний генерувати нетривіальні рішення для подолання найскладніших цивілізаційних криз у нашому турбулентному сьогоденні.

Визнаючи неминучість співіснування з алгоритмічними системами, ми доходимо логічного висновку, що сучасна освіта повинна кардинально змінити свій фокус: від простого формування набору прикладних цифрових компетентностей до цілеспрямованого виховання глибокої етичної чутливості до всіх алгоритмічних рішень, які впроваджуються в суспільстві. Технічна грамотність, яка дозволяє людині ефективно натискати кнопки та писати базовий код, є лише найнижчим, інструментальним рівнем взаємодії з технологіями, який жодним чином не захищає її від когнітивних маніпуляцій та непомітного ідеологічного зомбування з боку глобальних платформ.

О. Дзьобань у своєму дослідженні філософії інформаційних комунікацій абсолютно слушно зазначає, що в епоху інформаційних війн головною зброєю громадянина стає не комп'ютер, а його власне критичне мислення, здатне розпізнавати деструктивні нарративи та чинити опір пропаганді [4, с. 150]. Здобувач освіти мусить навчитися бачити не лише красивий, інтуїтивно зрозумілий фасад мобільного додатка чи пошукової системи, але й розуміти приховану архітектуру тих математичних моделей, які стоять за цим фасадом і щодня таємно вирішують, який контент йому показувати, а який блокувати. Відповідно до офіційних позицій Міністерства освіти і науки України, інтеграція наскрізних компетентностей має обов'язково включати ціннісний вимір, щоб майбутні фахівці IT-галузі та інші спеціалісти керувалися у своїй роботі принципами суспільної користі, а не лише прагненням до швидкого комерційного успіху [101, с. 12]. Ми стикаємося з епістемологічною проблемою колосального масштабу: суспільство масово делегує життєво важливі рішення машинам, абсолютно не розуміючи принципів їхньої роботи, що неминуче веде до втрати демократичного контролю над інфраструктурами власного повсякдення і формування нової касты цифрових жерців.

Захист нашої суб'єктності безапеляційно вимагає введення в усі без винятку освітні програми обов'язкових курсів з етики штучного інтелекту та цифрової філософії, які мають стати таким же базовим елементом культури, як знання рідної мови чи історії своєї держави. Системний зв'язок між глибоким етичним вихованням та технологічним прогресом є тією єдиною запорукою, яка гарантує, що український цивілізаційний вибір буде реалізований не ціною втрати людяності, а через її потужне утвердження в новому, гібридному вимірі нашого буття.

Формування цієї необхідної етичної чутливості неможливе в рамках старої педагогічної моделі, яка базувалася на безапеляційному авторитеті підручника; воно вимагає постійного занурення студента в ситуації морального вибору, де він змушений самостійно аналізувати конфлікти між інструментальною доцільністю та гуманістичними цінностями. Коли алгоритм системи рекрутингу відбраковує резюме талановитого кандидата лише через його нестандартний попередній досвід або приховані гендерні упередження самої нейромережі, ми маємо справу не з технічною помилкою, а з кричущим актом соціальної несправедливості, що вимагає негайного громадського осуду.

І. Лебедева, уважно розглядаючи проблеми діджиталізації як шляху забезпечення інтеграційних процесів в освіті, слушно попереджає про те, що некритичне масштабування автоматизованих систем оцінювання часто призводить до маргіналізації тих здобувачів, чий тип мислення не вписується в стандартні метрики [6, с. 122]. Інституційна інерція часто змушує викладачів ігнорувати ці складні, «незручні» питання заради виконання формальних навчальних планів, проте саме в обговоренні таких дилем, у цьому екзистенційному напруженні і відбувається справжнє духовне виробництво та загартування морального характеру майбутнього громадянина.

Висновки. Репресивна школа алгоритмічної ефективності намагається переконати нас у тому, що математика завжди об'єктивна і не має емоцій, свідомо приховуючи той факт, що за кожною формулою стоять цілком конкретні людські інтереси, політичні компроміси та економічні розрахунки транснаціональних корпорацій. Ландшафт нашої сучасної громадянської відповідальності розширюється, охоплюючи необхідність постійного етичного аудиту цифрових платформ, і саме університети мають стати тими незалежними майданчиками, де цей аудит здійснюватиметься на найвищому інтелектуальному та філософському рівні, вільному від цензури. Людиноцентризм як наша непохитна ціннісна опора вимагає від нас ніколи не погоджуватися з роллю пасивних об'єктів алгоритмічного управління, постійно нагадуючи системі, що остаточне мірило будь-якої інновації це її реальний внесок у розширення меж людської свободи та подолання бідності. Відбувається надзвичайно важливий життєвий цикл формування відповідального цифрового громадянина, який здатний не лише написати складний код, але й мужньо відмовитися від його впровадження, якщо цей код несе пряму загрозу для гідності та безпеки його співвітчизників.

Зважаючи на гостроту та масштабність цих викликів, в академічному дискурсі закономірно і невідворотно виникає гостра потреба в розробці принципово нової педагогіки – педагогіки критичної взаємодії з технологіями, яка докорінно переосмислює роль усіх учасників навчально-виховного процесу. Ця інноваційна педагогіка рішуче відкидає як наївний техно-оптимізм, що пропонує сліпо довіритися алгоритмам, так і деструктивний техно-песимізм, який закликає до повної відмови від цифрових досягнень, пропонуючи натомість шлях усвідомленого, рефлексивного та етично обґрунтованого партнерства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В.П. Післявоєнний світ науки та освіти: філософська рефлексія майбутнього. *Вища освіта України*. 2022. № 1–2. С. 5–9. DOI [https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2022.1-2\(84-85\).01](https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2022.1-2(84-85).01)
2. Биков В.Ю. *Моделі організаційних систем відкритої освіти* : монографія. Київ, 2008, Атіка. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/845/>
3. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. *Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика*. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2022. 459 с.
4. Дзюбань О. П. *Філософія інформаційних комунікацій*. Харків : Майдан, 2012. 224 с.
5. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
6. Лебедева І. Л. Діджиталізація як шлях забезпечення інтеграційних процесів в освіті, *Актуальні проблеми права, психології та педагогіки в умовах війни*: матеріали міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. 13-14 квітня 2023 р. Білоцерківський НАУ. 2023, С. 121–124.
7. Міністерство цифрової трансформації України : офіційний сайт. 2026. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
8. *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*: монографія (До 30-річчя незалежності України). Національна академія педагогічних наук України / Кремень В.Г. (ред.). 2021, Київ: КОНВІ ПРІНТ, <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
9. Терепищій С. О. *Сучасні освітні ландшафти*. К.: «Фенікс», 2016. 309 с.

REFERENCES

1. Andrushchenko, V. P. (2022) Pislivoiennyi svit nauky ta osvity: filosofska refleksiiia maibutnoho [Post-war world of science and education: philosophical reflection of the future]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 1–2, S. 5–9 [in Ukrainian].
2. Bykov, V. Yu. (2008) Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity [Models of organizational systems of open education]. Kyiv: Atika. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/845/> [in Ukrainian].
3. Voronkova, V. H., Nikitenko, V. O. (2022) Filosofiiia tsyfrovoy liudyny i tsyfrovoho suspilstva: teoriia i praktyka [Philosophy of digital human and digital society: theory and practice]. Lviv; Torun: Liha-Pres [in Ukrainian].
4. Dzoban, O. P. (2012) Filosofiiia informatsiinykh komunikatsii [Philosophy of information communications]. Kharkiv: Maidan [in Ukrainian].
5. Kremen, V. H. (2009) Filosofiiia liudynotsentryzmu v stratehiiakh osvitnoho prostoru [Philosophy of human-centeredness in educational space strategies]. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].
6. Lebedieva, I. L. (2023) Didzhytalizatsiia yak shliakh zabezpechennia intehratsiinykh protsesiv v osviti [Digitalization as a way to ensure integration processes in education]. Aktualni problemy prava, psykhologii ta pedahohiky v umovakh viiny: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi onlain-konferentsii (13–14 kvitnia 2023 r.), Bila Tserkva: BNAU, S. 121–124 [in Ukrainian].
7. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii Ukrainy (2026) Ofitsiynyi sait [Official website]. Retrieved from: <https://thedigital.gov.ua/> [in Ukrainian].
8. Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy; Kremen V. H. (Ed.) (2021) Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini: monohrafiia (Do 30-richchia

nezalezhnosti Ukrainy) [National report on the state and prospects of education development in Ukraine]. Kyiv: KONVI PRINT. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua> [in Ukrainian].

9. Terepyschyi, S. O. (2016) Suchasni osvichni landshafty [Modern educational landscapes]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

Khomenko Vitaliy Vitaliyovych

Postgraduate Student at the Department of Social Philosophy, Philosophy
of Education and Educational Policy
Dragomanov Ukrainian State University
9, Pyrohova str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0009-0000-4423-2864

DIGITAL TRANSFORMATION AND RECONFIGURATION OF HUMANISTIC PRINCIPLES OF UKRAINIAN SOCIETY

The relevance of the study is due to the deep transformations of Ukrainian society under the influence of digitalization, which are accompanied by the risks of losing human-centric guidelines and reducing humanistic values to instrumental parameters of efficiency. In the context of the growth of algorithmic management and platform power, the problem of preserving human dignity, critical thinking and ethical autonomy of the individual in the digital environment is of particular importance.

The aim of the article is to philosophically understand the processes of integration of humanistic values into Ukrainian society in the context of digital transformation and to substantiate the concept of “digital humanism” as a new axiological paradigm.

The methodological basis of the study is socio-philosophical, axiological, phenomenological and critical approaches that allow revealing the relationship between technological changes and the transformation of value structures. Elements of hermeneutic analysis are also used to interpret modern educational and social practices.

As a result of the study, it was established that digital transformation is not a neutral process, but acts as a factor in a deep reconfiguration of social reality, which affects the structure of knowledge, forms of communication and mechanisms of socialization. It is proven that the dominance of technocratic logic leads to the threat of algorithmic reduction of human subjectivity, increased social inequality and the formation of new forms of control. The need to implement the concept of digital humanism is substantiated, which involves subordinating technologies to the goals of personality development, preserving cultural identity and affirming ethical responsibility.

It is determined that the key role in this process is played by the education system, which should be transformed into a space for the formation of critical digital consciousness, capable of reflection, ethical choice and counteraction to algorithmic manipulations. It is proposed to consider the university as an institution for the protection of humanistic values in the digital age and a center for the formation of a responsible digital citizen.

Key words: digital transformation, humanism, digital humanism, humanocentrism, algorithmic management, education, subjectivity, critical thinking, digital society.

Дата першого надходження статті до видання: 18.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.05.2026